

Macht en pracht van Slot Purmerstein 1410- 1741

Opgravingen naar de statusrijke woning van Willem Eggert

Op de plaats waar nu het Slotplein in Purmerend ligt, stond zeshonderd jaar geleden het slot Purmerstein. De belangrijke bankier Willem Eggert woonde hier na de bouw van het slot (1410-1413) tot aan zijn dood in 1417. Als tesorier had hij het oppertoezicht op alle grafelijke financiën en was hij na de graaf de tweede man in het graafschap Holland en Zeeland.

Willem Eggert was niet van adellijke afkomst en drong nooit tot adel of ridderschap door. Maar hij bouwde wel een kasteel van adellijke allure om daar zo dicht mogelijk bij te komen. Na zijn dood raakte het slot uit het bezit van zijn familie en werd het meer een bestuurscentrum. Zo speelde het een rol bij de drooglegging en het bestuur van de Beemster.

Om zijn macht en pracht te etaleren was het kasteel zodanig in het landschap geplaatst, dat het van alle kanten goed zichtbaar was. Purmerstein was een vierkant kasteel met torens op de hoeken. Aan de westkant lag het voorname woongedeelte met twee grote zalen. De blikvanger was een grote hoofdtoren of donjon aan de zuidkant voorzien van achtkante hoektorentjes. Hiervan is een gedeelte opgemetseld op de huidige parkeerplaats op het Slotplein.

Archeologisch onderzoek

Hoewel er afbeeldingen zijn van het kasteel bleven veel zaken onduidelijk. Dankzij archeologisch onderzoek in 1975 en 1998 is de kennis over het slot toegenomen. Zo bleek bij de opgravingen dat men grote problemen moet hebben gehad met de funderingen, waarschijnlijk vanwege de veenbodem. De oplossing was een ingewikkeld systeem met steunbogen waaronder gemetselde stenen blokken. Het geheel rustte op eiken balken en elzen palen.

Definitief rapport

In opdracht van de gemeente Purmerend werkt Cultuurcompagnie Noord-Holland aan een definitief rapport over het archeologisch onderzoek. Vanuit de archeologische gegevens kijken we opnieuw naar bestaande afbeeldingen. Het blijkt dat er niet alleen een uitgebreid grachtenstelsel moet zijn geweest, maar ook een losstaande poorttoren die aan de huidige Neckerdijk stond. De schetsplattegrond (andere zijde) is de huidige stand van kennis. Uiteraard is nog niet alles met zekerheid vastgesteld. Ook de archiefbronnen leverden nieuwe informatie op. Zo moet er een kasteel in Purmerend gestaan hebben lang voordat Willem Eggert hier zijn slot bouwde: de vrouwe van Waterland had hier in de 14^e eeuw haar zetel.

Waardevol Purmerstein

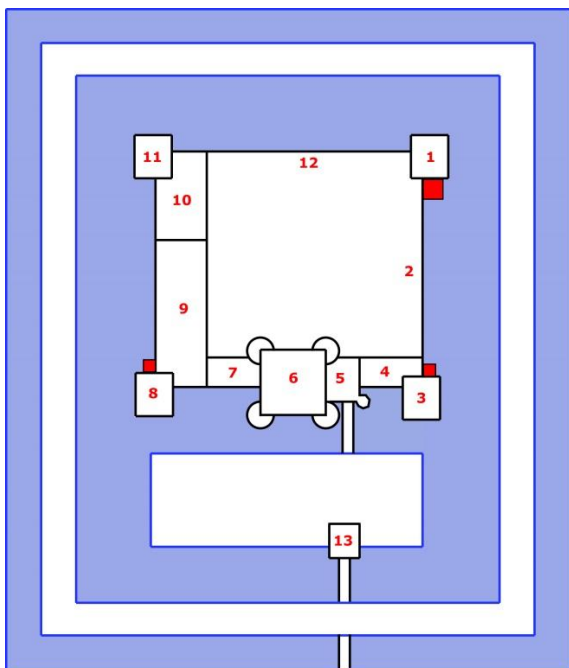
Purmerstein is voor het verleden van Purmerend van grote betekenis. Verder archeologisch onderzoek kan ons nog veel leren over het slot. Ook is het de moeite waard om de lage muurtjes bij het Slotplein op eigentijdse wijze aan te vullen als herinnering aan het kasteel.

Meer informatie

Senior archeoloog Gerard Alders
T (072) 850 38 30
E gerardalders@cultuurcompagnie.nl
I www.cultuurcompagnienoordholland.nl

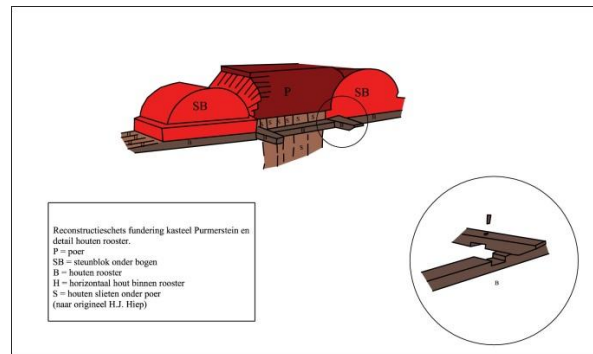
Afbeeldingen

Voorzijde: Schilderij slot Purmerstein door Jan van Kessel, 1664. Ref. Purmerends Museum.

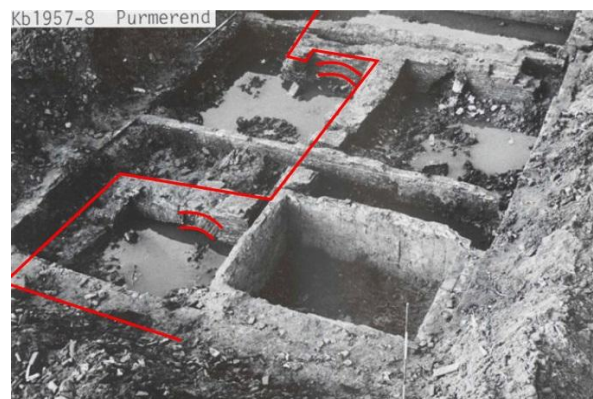

Schetsplattegrond met ligging van de verschillende bouwdelen van Purmerstein. Ref. Cultuurcompagnie Noord-Holland.

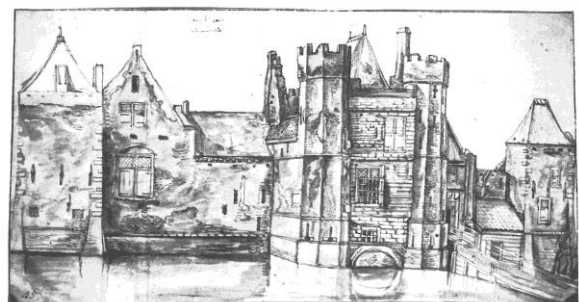
1. Noordoostelijke hoektoren met beerput (opgegraven)
2. Oostelijke weermuur (noordhelft opgegraven)
3. Zuidoostelijke hoektoren (opgegraven)
4. Tussenbouw ten westen van zuidwestelijk hoektoren (opgegraven); hier tegenaan stond een houten aanbouw.
5. Poortgebouw (opgegraven)
6. Hoofdtoren of donjon (deels opgegraven). Bezat vier achtkantige hoektorentjes voorzien van kantelen
7. Tussenbouw ten westen van donjon
8. Zuidwestelijke hoektoren
9. Zuidelijke zaal van de westvleugel
10. Noordelijke zaal van de westvleugel
11. Noordwestelijke hoektoren
12. Noordelijke weermuur (oostelijk eind opgegraven)
13. Zuidelijke voorpoort

Reconstructie van de fundering met steunbogen en steunblokken zoals die in 1998 werd opgegraven. Ref. Eric Jacobs

Funderingen die bij de opgraving van 1975 werden gevonden, de doorgetrokken rode lijn geeft de buitenkant van het kasteel aan (links lag de gracht). Tevens zijn twee steunbogen in de funderingen aangeduid. Ref. foto ROB

Afbeelding van Pieter Saenredam, circa 1650. Ref. Noord-Hollands Archief